

TÁJÉKOZTATÓ

LEHETSÉGES MEGOLDÁSI JAVASLATOK A KÖRNYEZETTUDATOS KISKERESKEDELEMBEN

**A kiskereskedelmi szektor
környezettudatosságának felmérése és
növelése a konvergencia régiókban
projektről**

GINOP-5.3.5-18-2020-00167

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
Lehetséges megoldási javaslatok a kiskereskedelemben.....	3
Szemponatok a környezettudatos kereskedelemben	8
5 szempont a környezettudatos kereskedelemben	9

Bevezetés¹

Minden természeti erőforrás-felhasználásnak van valamilyen negatív környezeti hatása, ugyanakkor a vásárlók egyre inkább keresik a környezetbarát termékeket, a kereslet az ilyesfajta termékek iránt az utóbbi években jelentős növekedésnek indult. Az olyan ökológiai jelenségek, mint a klímaváltozás, a túlhalászat vagy az ivóvíz apadása, mind olyan kockázatokat rejt magában, amikre a vállalatoknak reagálniuk kell.

Jelentős nemzeti sajátosságok figyelhetők meg a környezettudatos fogyasztói követelményeknél, minden országban más és más a fogyasztók elvárása a kereskedők és a szolgáltatók felé.

A kiskereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projekt keretében készült elemző tanulmány felsorakoztat néhány releváns megoldási javaslatot és jó gyakorlatot, melyek megismerésével és

¹ Forrás: GINOP-5.3.5-18-2020-00167 – A kiskereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projekt keretében készült elemző tanulmány (<https://zoldkereskedelem.hu/tanulmany.html>)

alkalmazásával, a kiskereskedelmi ágazatban is tért nyerhet a környezettudatosabb vállalati működés.

Lehetséges megoldási javaslatok a kiskereskedelemben²

Manapság az egyik legnagyobb kihívás a környezetvédelem helyes formáinak megtalálása, annak minél szélesebb körben való alkalmazása, illetve a környezettudatosság elterjesztése, a kereskedelemben és azon belül a kiskereskedelemben is. Ezzel kapcsolatban a szükséges intézkedések végrehajtása mellett nagy hangsúlyt kell fektetni a szemléletformálásra és az ismeretterjesztésre is.

Kihívások a kiskereskedelemben és az arra megoldásként alkalmazható lehetséges javaslatok:

² Forrás: GINOP-5.3.5-18-2020-00167 – A kiskereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projekt keretében készült elemző tanulmány (<https://zoldkereskedelem.hu/tanulmany.html>)

Kihívások	Javaslatok
Kevésbé gyakori a biogazdálkodókkal való együttműködés.	Javasolt a biogazdálkodókkal való együttműködés serkentése.
A kisvállalkozásoknak nem érdekük együttműködni a társadalmi mozgalmakkal.	Társadalmi mozgalmakkal és helyi kezdeményezésekkel való együttműködés.
Kevésbé népszerű a helyi termelőkkel való együttműködés, illetve kevés helyi munkavállalót alkalmaznak.	Helyi termelőkkel való kooperáció, nagyobb fókusz a helyi munkaerő toborzására.
Nem állnak rendelkezésre nagyobb, közösségi hulladékgyűjtők, ezáltal kevésbé motiváltak a fogyasztók a környezettudatos hulladékgyűjtésre.	Közösségi szelektív hulladékgyűjtők elhelyezése a vállalkozások székhelye mellett, így motiválható az ökotudatos hulladékgyűjtés.
Alacsony motiváltság látható a veszélyes hulladékok helyes gyűjtése esetében.	Veszélyes hulladék gyűjtéséért jutalomrendszer bevezetése.

Nem energiahatékony izzók és berendezések használata.	Energiahatékony berendezések kiépítése, amivel pénzt is lehet megtakarítani.
Hosszútávon nem fenntartható anyagokból készült (például műanyag) táskák vagy szatyrok forgalmazása.	A fenntarthatóság érdekében javasolt a műanyag szatyrok lecserélése, helyette szövettáskák bevezetése. Az elhasználódott bevásárlótáskákat díjmentesen lehessen cserélni.
Eldobható, egyszer használatos műanyagok vagy műanyagból készült eszközök használata a munkahelyeken.	Munkahelyeken használatos műanyagpoharak betiltása, azok kerámia- és üvegpoharakra való lecserélése.
A fenntartható erőforrásokat használó, zöld beruházásokat szorgalmazó vállalkozások nem részesülnek állami kedvezményben vagy támogatásban.	Amennyiben valaki kézzel fogható környezettudatos fejlesztéseket eszközöl, mentesüljön az iparűzési adó bizonyos százaléka alól, illetve kapjon beruházási támogatást.

A kiélezett piaci verseny miatt a cégek környezetszennyező megoldások felé fordulnak, ennek következtében nem eszközölnék zöld beruházásokat.	A vállalat környezetszennyező tevékenységének megelőzése, amivel a versenyképesség nő, a költségek viszont csökkennek. Piaci verseny háttérbe szorítása, költséghatékony, zöld beruházások kezdeményezése.
A jelenlegi közlekedéssel és a szállítmányozással együtt jár a károsanyag-kibocsátás és az alacsony költséghatékonyság.	A fenntartható szállítmányozás szorgalmazása, azaz hatékonyabb vagy alternatív üzemanyaggal működő (hibrid és elektromos) járművek használata, továbbá zöld logisztika alkalmazása, mellyel javítható a fenntarthatóság és a hatékonyság. Emellett célszerű az árubeszerzéssel járó távolságokat lecsökkenteni.

Kisebb figyelmet kap a környezettudatosság a gépkocsihasználat és az útvonaltervezés során.	Amennyiben gépkocsi használatára kerül sor, az útvonalat minél aprólékosabban és pontosabban kiszámítani, ezáltal kevesebb benzint elégetve és pénzt megtakarítva.
A kisebb vállalatok esetében népszerűtlen a környezethatékony marketingstratégiák alkalmazása.	A „Rés zöld marketing” és az „Együttműködő marketing” bevezetése a társadalmi tudatformálás és a nagyobb vevőkör kialakításának érdekében.
Nincs saját tulajdonban lévő telephely (csak bérlemény), ezáltal kisebb figyelmet kap a környezetvédelem.	Támogatások kiírása és felhasználása saját tulajdonú telephely vásárlására.
Nincs üzemeltetve webáruház.	Webshop üzemeltetése a fogyasztói kör és a forgalom növelése érdekében.
Nincsenek forgalomban visszaváltható üvegek.	Visszaváltható üvegek bevezetése. A betétdíjas üvegek mellett az egyszer használatos üvegeket is javallott elhelyezni a polcokon. Ehhez nagyobb raktér biztosítása szükséges.

Nincs parkosítva az üzlet körüli terület.	Parkosítás az üzlet körül.
Az akadálymentesített megközelítés megvalósításának hiánya.	Az üzleteket megközelítő útvonalak akadálymentesítése.
Digitalizációval kapcsolatos képzés hiánya.	Képzés a digitalizációból származó új lehetőségek kiaknázása érdekében.
A foglalkoztatottak számára nem biztosított – vagy legalábbis nem eléggé célzott a környezetvédelemmel kapcsolatos képzés.	Környezettudatossággal kapcsolatos képzés biztosítása a foglalkoztatottaknak.
Alacsony az érdeklődés a környezettudatossággal kapcsolatos edukatív programok iránt.	Edukációs programokba való bekapcsolódás.

Szemponatok a környezettudatos kereskedelemben³

³ Forrás: GINOP-5.3.5-18-2020-00167 – A kiskereskedelmi szektor környezettudatosságának felmérése és növelése a konvergencia régiókban projekt keretében készült elemző tanulmány (<https://zoldkereskedelem.hu/tanulmany.html>)

Egy cikk szerint (Retail Compliance Center 2018) ökológiai szempontból a kiskereskedelmet érintő két fő szempont a nyersanyagok felhasználásának környezeti hatása és az ellátási lánc megszakadásának kockázata. Minden természeti erőforrás-felhasználásnak van valamilyen negatív környezeti hatása, miközben a vásárlók egyre inkább a környezetbarát termékeket keresik a boltok polcain. Az aggodalmak egyik fokmérője a fenntartható tulajdonságokkal kapcsolatos termék tanúsítványok elterjedése és népszerűsége.

5 szempont a környezettudatos kereskedelemben

1. A természeti erőforrások szűkössége miatt az ellátási lánc megszakadásának lehetősége lehetséges probléma. Az éghajlatváltozás mezőgazdaságra gyakorolt hatása potenciális veszélyt jelent. További aggodalomra ad okot a túlhalászat, vagy éppen a szegényebb térségekben fellépő iható víz egyre növekvő hiánya. E problémák megértése és az azokra való reagálás kulcsfontosságú a fenntarthatóbb működés, az üzleti kockázatok csökkentése és a fogyasztói igények kielégítése jelentette kihívás teljesítése szempontjából.

2. Egy termék teljes életciklusa során fellépnek bizonyos környezeti hatások – a természeti erőforrások kitermelése, a gyártás során felhasznált víz és energia, a környezetszennyezés, a szállítás, illetve a termék használata. Egyes problémák váratlanul is felléphetnek, mint például a mikrogöngyökből származó vízszennyezés, amely így azok betiltásához vezetett. Mások előre kiszámíthatóak, láthatóak, illetve bizonyos esetekben kiküszöbölhetőek, például a biológiailag lebomló csomagolások, amelyekkel csökkenthető a környezetbe kerülő műanyag mennyisége. Vannak olyan szabályozási követelmények is, amelyek célja a termékhasználatból eredő negatív hatások csökkentése, mint például a motorok kibocsátási kritériumainak meghatározása vagy az értékesítési korlátozások. A környezetvédelmi szempontok lehetnek pozitív hatásúak is a termelésre nézve, például az energia- vagy vízhatékonyabb termékek. Egyre fontosabb, különösen az építőiparban, a termék életciklus-értékelése, vagyis egy olyan elemzés, amely számszerűsíti a környezeti (öko)lábnyomot és ezáltal lehetővé teszi a termékek összehasonlítását.

3. Az energiatermelésnek és felhasználásnak óriási környezeti hatásai vannak, különösen a fosszilis tüzelőanyagokból származó üvegházhatású gázok és veszélyes légszennyező anyagok

kibocsátása okán. Az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások jelentősen csökkenthetik ezeket a negatív hatásokat, továbbá a kiskereskedők számára is pénzt takaríthatnak meg. Egy példa erre, hogy a hatékonyabb világítás csökkenti a kibocsátást és energiát takarít meg, miközben a karbantartási költségeket és a hulladékot is csökkenti. A kiskereskedelmi ágazat vezető szerepet tölt be a megújuló energiaforrások terén; a nagyméretű kiskereskedelmi vállalatok vezetik a telepített napenergia megawattok listáját. A megújuló energiaforrások tisztábbak, a hagyományos energiával szemben versenyképes költségűek, a vállalatok számára fix energiaköltségeket biztosítanak és vonzóak a zöldebb vállalatokat kereső fogyasztók számára.

A közlekedés és szállítás egy másik olyan terület, ahol az energiafelhasználás csökkentésével pénzt lehet megtakarítani. A hatékonyabb vagy alternatív üzemanyaggal működő járművek, a jobb irányítási rendszerek, a tervezés és más megközelítések csökkenthetik a költségeket és a környezeti káros hatásokat.

4. A termékek jelentős része vegyi anyagokat tartalmaz. Bár a legtöbbjük nem káros, néhányuk potenciálisan károsíthatja a környezetet és akár az emberi szervezetet is. Számos kiskereskedő dolgozik azon, hogy ezeket a vegyi anyagokat kivonja termékeiből

és az ellátási láncából is. Ez kihívást jelenthet – a kiskereskedőknek együtt kell működniük a gyártókkal, hogy olyan alternatívákat találjanak, amelyek biztonságosabbak, de nem befolyásolják a költségeket és a teljesítményt. A fogyasztók egyre inkább ezeket a biztonságosabb termékeket keresik, és azok a kiskereskedők, akik ezt meg tudják valósítani, előnyre tesznek szert. A természeti erőforrások fenntarthatóságához hasonlóan a biztonságosabb termékekhez is léteznek terméktanúsítványok, mint például a Környezetvédelmi Ügynökség Safer Choice⁴ vagy az EWG Verified címkék⁵.

5. A pazarlás több szinten is problémát jelent, hiszen az erőforrásokat ugyanúgy lehet pazarlóan felhasználni, mint ahogy a termelés során keletkezett outputokban rejlő lehetőségeket is elhanyagolni. A hulladék kiemelt szerepet kap a pazarlás kapcsán, hiszen jelentős környezeti hatásai vannak – a hulladéklerakók metánt termelnek, ami egy erős üvegházhatású gáz, emellett a környezeti hatások egy olyan anyag létrehozásából erednek, amelyet most eldobnak. A hulladékgazdálkodás azonban jelentős

⁴ Azoknak a termékeknek az elismerése, melyek összetevői az emberi egészségre kedvezőbb hatással vannak és kedvezőbb környezetvédelmi tulajdonságokkal rendelkeznek, mint az ugyanilyen típusú más termékek.

⁵ A mérgező anyagoktól mentes termékek jelölésére szolgál.

fejlődésen esett át az utóbbi időben, mivel egyre több létesítmény mozdul el a „nulla hulladék” koncepciója felé, illetve innovatív megközelítéseket dolgoz ki a hulladékok csökkentésére és újrafelhasználására.

Számos közösség a hulladék mennyiségének csökkentésére és az újrahasznosítás ösztönzésére vonatkozó szabályozást vezet be. Ezek közé tartozhatnak a nem újrafelhasználható táskák betiltása; a hulladéklerakókban való elhelyezés tilalma bizonyos tételre, beleértve az élelmiszerhulladékot is; az elektronikai hulladéokra vonatkozó szabályozás; és egyre inkább a kiterjesztett gyártói felelősségre (EPR) vonatkozó követelmények, amelyek közül sok kizárólag a kiskereskedőkre vonatkozik.

A veszélyes hulladékokra vonatkozó előírásoknak az eladhatatlan fogyasztási cikkekre való alkalmazása, szabályozási kihívást jelent a kiskereskedők számára. A fenntarthatóbb megközelítések – a hulladék mennyiségének és a veszélyesnek minősülő termékek mennyiségének csökkentése, valamint az újrahasznosítás elősegítése – csökkenthetik a szabályozási kockázatokat és költségeket.

A kereskedelmi érdekképviselőkkel egyeztetett környezetvédelmi szabályozás figyelembe tudja venni a kereskedők szempontjait is,

képes integrálni a környezeti és ágazati szempontokat, így maga a szabályozás is fenntarthatóvá válhat. Nem véletlen, hogy jelen környezeti témakört érdekképviselői szervezetek tűzték zászlójukra az ágazati projektben.

További információkért keresse fel honlapunkat:
www.zoldkereskedelem.hu.

Logisztikai és Könnyűipari Dolgozók Szakszervezete
/LKDSZ/

1046 Budapest, Pálya utca 20. II./7.

www.zoldkereskedelem.hu

A kiadvány a GINOP-5.3.5-18-2020-00167 azonosítószámú
projekt keretében készült.

Logisztikai és
Könnyűipari
Dolgozók
Szakszervezete